

Jeruzalem: „Gornja soba“

Prije Muke, kada je Isus znao da je došao njegov čas da s ovog svijeta uziđe k Ocu, jer je ljubio svoje u svijetu, ljubio ih je do kraja. Ove riječi svetoga Ivana, toliko nam poznate, nose nas izravno na obiteljsko druženje u Gornju sobu.

15.10.2013.

Tragovima vjere

Prije Muke, kada je Isus znao da je došao njegov čas da s ovog svijeta

uziđe k Ocu, jer je ljubio svoje u svijetu, ljubio ih je do kraja. Ove riječi svetoga Ivana, toliko nam poznate, nose nas izravno na obiteljsko druženje u Gornju sobu.

„Gdje hoćeš blagovati Pashu, da odemo i pripravimo?“ (Mk 14: 12) pitaju učenici. „Idite u grad i namjerit ćete se na čovjeka koji nosi krčag vode. Pođite za njim. I on će vam pokazati na katu veliko blagovalište, prostrto i spremljeno“ (Mk 14: 13-15).

Znamo događaje koji su nakon ovoga uslijedili tijekom posljednje večere našeg Gospodina s njegovim učenicima: ustanovljenje Euharistije i zaređenje apostola za svećenike Novoga Saveza; svađa između njih o tome koji je najveći; proročanstvo o Judinoj izdaji, o bijegu učenika i o Petrovom poricanju; učenje o Novoj Zapovijedi i pranje nogu učenika;

pozdrav i Isusova svećenička molitva.

Gornja soba zaslužuje biti čašćena samo zbog toga što se dogodilo unutar njezinih zidova te večeri; ali uz sve to, Uskrsli Gospodin se tamo dva puta ukazao apostolima koji su se u njoj zaključali u strahu od Židova (usp. Iv 10: 19-29). Drugog puta kada se naš Gospodin pojavio Toma je iskazao svoju vjeru pobijajući prijašnju nevjeru u Isusovo božanstvo riječima: „Gospodin moj i Bog moj!“ (Iv 20:28). Djela apostolska govore nam da se upravo tu susretala novorođena Crkva, „gornju sobu gdje su boravili: Petar i Ivan i Jakov i Andrija, Filip i Toma, Bartolomej i Matej, Jakov Alfejev i Šimun Revnitelj i Juda Jakovljevi - svi oni bijahu jednodušno postojani u molitvi sa ženama, i Marijom, majkom Isusovom, i braćom njegovom“ (Dj 1:13-14). U toj sobi, na dan Pedesetnice, primili su

Duha Svetoga koji ih je poticao da izađu i propovijedaju dobru vijest Evandjelja.

Evandelisti ne daju nikakve detalje o tome gdje je ova Gornja soba bila, ali tradicija drži da se nalazila u jugozapadnom dijelu Jeruzalema, na brdu koje se zvalo Sion samo u vrijeme kršćana. Sion je bilo izvorno ime jezuitske utvrde koju je osvojio kralj David; nakon toga bilo je to ime planine na kojoj se nalazio Hram, gdje je čuvan kovčeg saveza; i kasnije, u Psalmima i knjigama proroka iz Biblije, to je naziv cijeloga grada i njegovih stanovnika. Nakon babilonskog progonstva, naziv „Sion“ dobio je mesijansko značenje: mjesto s kojeg će doći naše spasenje.

Preuzimajući ovo duhovno značenje, kada je hram u Jeruzalemu razoren 70.godine nakon Krista, rana kršćanska zajednica dala je ime Sion brdu gdje se nalazila Gornja soba jer je povezana s rađanjem Crkve.

Svjedok ove tradicije je sveti Epifan Salamijski, koji je žive krajem četvrtog stoljeća. Bio je palestinski redovnik i biskup Cipra. Kaže da je car Hadrijan, kada je 138.godine putovao na istok, „vidio cijeli grad [Jeruzalem] srušen, i Hram Božji uništen, sve osim nekoliko kuća i malene crkve Božje na mjestu gdje su učenici, koji su se vratili nakon što je Spasitelj odveden iz Maslinskog vrta, i povukli se u gornje odaje. Jer tamo je sagrađena, to je bio dio ‘Siona’ koji je izbjegao razaranju; i dijelovi kuća oko ‘Siona’ i sedam sinagoga, koji su u ‘Sionu’ stajale više kao kuće od kojih je jedna preživjela sve do vremena biskupa Maksima i cara Konstantina“ (Sveti Epifanije Salamijski, *Težina i mjere*, 14).

Ovo je u skladu s drugim svjedočanstvima iz četvrtoga stoljeća, poput onoga kojeg prenosi Euzebije Cezarejski, navodeći dvadeset devet biskupa sionskog mora od vremena

apostola do svoga vremena;
„hodočasnik iz Bordeauxa”, koji je
vidio posljednju od sedam sinagoga;
sveti Ćiril Jeruzalemski, koji govori o
Gornjoj sobi vezano uz silazak Duha
Svetoga; te hodočasnik Egerija
Aetherije, koji opisuje liturgiju koja
se tamo slavila u sjećanje na dolazak
Uskrsnuloga Gospodina.

Iz različitih povijesnih, liturgijskih i
arheoloških izvora znamo da je
tijekom druge polovice četvrtoga
stoljeća mala crkva zamijenjena
velikom bazilikom nazvanom Sveti
Sion, i smatra se majkom svih crkvi.
Baš kao i gornja soba i ova je bazilika
imala prikaz Sna naše Gospe, koji se
tradicionalno smješta u susjednu
kuću: također se tu nalazilo i postolje
bičevanja i relikvije svetoga Stjepana,
a 26.prosinca se tu održavala
komemoracija za kralja Davida i
svetog Jakova, prvog biskupa
Jeruzalema. Malo se zna o izgledu
same bazilike; spalili su je Perzijanci

u sedmom stoljeću, kasnije je obnovljena i ponovo razrušena od Arapa.

Križari

Kada su u dvanaestom stoljeću križari došli u Svetu Zemlju, obnovili su baziliku i nazvali je Naša Gospa od brda Sion. U južnoj lađi bazilike bila je Gornja Soba, koja još uvijek ima dva kata, svaki podijeljen u dvije kapelice: one na gornjem katu posvećene su ustanovljenu svete Euharistije i silasku Duha Svetoga; one na nižem katu, pranju nogu i dolasku Uskrsnuloga Krista. Na ovoj je razini također i spomenik (pogrebni spomenik bez tijela umrle osobe) u čast kralja Davida. Nakon što je Saladin ponovo osvoji Jeruzalem 1187.godine, bazilika nije oštećena te se radnicima i hodočasniciima dozvoljavao dolazak, međutim, ovo nije trajalo dugo; 1244.godine, bazilika je konačno

razorena, ostala je jedino Gornja Soba čiji ostaci ostaju sve do današnjeg dana.

Gotička soba koja stoji danas datira iz četrnaestog stoljeća, izgradili su je franjevci koji su zadobili pravo na upravljanje 1342.godine. Sedam godina prije toga, redovnici su preuzeli upravu nas svetištem i izgradili samostan s južne strane. 1342.godine, uprava nad Svetom Zemljom donesena je Papinom bulom i kralj im je darovao pod zaštitu Svetu Grobnicu i Gornju sobu, koje je dobio nakon povratka od egipatskog sultana. Ne bez poteškoća, franjevci su živjeli na Sionu više od dva stoljeća, sve dok ih turske vlasti 1551.godine nisu izbacile. Prije toga, 1524.godine, oduzeta im je Gornja soba i pretvorena u džamiju koji su smatrali da je to mjesto gdje je kralj David pokopan, a njega su smatrali prorokom. Situacija je trajala do 1948.godine kada je došla u ruke

države Izrael, koja još uvijek njome upravlja.

Pristup Gornjoj sobi danas je kroz susjednu zgradu, preko zatvorenog stubišta i otvorene terase. Sama soba duga je oko petnaest metara i deset metara široka, gotovo potpuno prazna, bez pokućstva. Nekoliko pilastara na zidovima i dva središnja stupa s ponovo korištenim antičkim kapitelima na vrhu, podupiru strop. Slikarije na stropu još prikazuju antičke reljefe životinja: najjasnija je ona janjeta.

Neki su dodaci očiti, poput konstrukcije dodane 1920.godine za islamsku molitvu, koja blokira jedan od tri prozora, ili baldahin iz turske ere koji nadsvođuje stepenice što vode dolje; podupire ga slabašan stup čiji je kapitel jasno kršćanski jer prikazuje euharistijski motiv pelikana kako hrani svoje mlade. Lijevi zid čuva tragove bizantinske

ere. Preko stubišta i kroz vrata hodočasnici mogu ući u malenu sobu gdje se slavi silazak Duha Svetoga. Na strani nasuprot ulaza nalazi se hodnik što vodi na drugu terasu, koja dalje vodi do krova s pogledom na franjevački samostan iz četrnaestog stoljeća.

Danas radnicima nije dozvoljen ulaz u Gornju sobu. Blaženom papi Ivanu Pavlu II dozvoljeno je bilo slaviti Svetu Misu u sobi 23.ožujka, 2000.godine. kada je papa Benedikt putovao u Jeruzalem 2009.godine, tamo je molio *Regina Caeli* s ordinarijima u Svetoj Zemlji. Mnogi Židovi dolaze se moliti kod spomenika na donjoj razini, koji se časti kao grobnica kralja Davida.

Još uvijek postoji kršćanska prisutnost na brdu Sionu, u Bazilici sna Djevice Marije, koja uključuje benediktinski samostan, te u samostanu svetoga Franje. Bazilika

sna izgrađena je 1910.godine, na mjestu kojeg je dobio car Wilhelm II njemački; visoka kupola bazilike može se vidjeti iz brojnim mjesta u gradu. Franjevački samostan, osnovan 1936.godine, ima *Cenacolino* ili Crkvu Gornje sobe, to je katolička crkva najbliža samoj Gornjoj sobi.

Što ovu noć čini drugačijom od svih drugih noći?

„Pogledajte sada na Učitelja zajedno s njegovim učenicima u prijateljskoj atmosferi Posljednje Večere. Bliži se trenutak Njegove Muke, Gospodin je okružen ljudima koji Ga ljube i Njegovo srce gori kao vatra.”
(*Prijatelji Božji*, 222). Dugo je čekao na svoju Pashu (usp. Lk 22: 15), najvažniji od židovskih blagdana, kada su ponovo proživljavali oslobođenje iz egipatskog ropstva. Bilo je povezano s još jednim slavljem, onim Beskvasnih kruhova, na spomen na kruh pečen bez kvasca

kojeg su ljudi jeli tijekom dugog putovanja. Iako se glavna ceremonija slavlja sastojala od obiteljskog objeda, sve je bilo ispunjeno snažnim vjerskim tonom: bilo je to „sjećanje na prošlost, ali u isto vrijeme i proročansko opominjanje, objava oslobođenja koje tek ima doći“ (Benedikt XVI, *Sacramentum Caritatis*, 10).

Tijekom ovog slavlja, ključni je trenutak molitva Pashe, Haggadah. Počinje s pitanjem kojeg ocu upućuje najmlađi član obitelji: „Što ovu noć čini drugačijom od ostalih noći?“ Ovo daje poticaj priči o bijegu iz Egipta. Glava obitelji govori u prvom licu, kako bi simbolizirao činjenici da nije samo da se prisjećaju ovog događaja već da događaji postaju stvarni tijekom rituala. Na kraju, pjeva se velika pjesma hvale, sastojeći se od psalama 113 i 114, i pije se Haggadah čaša vina. Tada se objed blagoslovi, počevši s beskvasnim kruhom. Osoba

koja predsjedda uzme ga i pomalo daje svima drugima, zajedno s mesom janjeta.

Jednom kada se obrok pojede, ukloni se posuđe i svi peru ruke, kako bi nastavili s ceremonijom. Zajednički zaključak počinje s čašom blagoslova, čašom koja sadrži vino pomiješano s vodom. Prije nego je ispije, osoba koja predsjedda ustane i recitira dugačku zahvalnu motivu.

Slaveći dakle Posljednju večeru s apostolima u obrednoj Pashalnoj gozbi, Isus je židovskoj Pashi dao konačno značenje. U stvari nova Pasha, Isusov prijelaz k Ocu po smrti i uskrsnuću anticipirana je na Posljednjoj večeri i slavi se u Euharistiji koja ispunja židovsku Pashu i anticipira konačnu Pashu Crkve u slavi Kraljevstva. (*Katekizam Katoličke Crkve*, 1340).

“Kad je Gospodin na Posljednjoj večeri osnovao svetu euharistiju, bilo

je to po noći. (...) U svijetu je nastala noć, jer su stari rituali, časni znakovi neizmjerne milosti Gospodina prema ljudima, stajali pred svojim ispunjenjem te se slili u istinsko praskozorje: u novu Pashu.

Euharistija je ustanovljena u noći, da bi pripravila jutro Uskrsnuća. (*Susret s Kristom*, 155).

Na intimnom, obiteljskom okupljanju u Gornjoj sobi, Isus je učinio nešto iznenađujuće, potpuno nečuveno. Uzimajući kruh, zahvalivši, razlomio ga i reče:

„Ovo je tijelo moje koje se za vas predaje. Ovo činite meni na spomen.“ (Lk 22: 19).

Njegove su riječi izrazile radikalnu novost ove Pashalne večere s poštovanjem prema svim onima prethodnima. Kada je predao beskvasni kruh apostolima, nije im dao samo kruh, već jednu novu stvarnost: „ovo je moje Tijelo.“ „U

razlomljenom kruhu, Gospodin sebe daruje. (...) Zahvaljujući, Isus transformira kruh, ne daje više zemaljski kruh već samoga sebe” (Benedikt XVI, Homilija na Misi In Cena Domini, 9.travnja 2009). I u isto vrijeme kada ustanovljuje Euharistiju, daje svojim apostolima moć da je ponavljaju, preko svećeništva.

I s kaležom je Isus učinio nešto jedinstveno: „tako i čašu, pošto večeraše, govoreći: "Ova čaša novi je Savez u mojoj krvi koja se za vas proljeva.” (Lk 22:20).

Razmatrajući otajstvo, blaženi je Ivan Pavao II rekao: „Što je više Isus za nas mogao učiniti? Zaista, u Euharistiji nam pokazuje ljuba koja ide ‘do kraja’ (usp. Iv 13: 1), ljubav koja ne poznaje mjere. Ovaj aspekt univerzalne ljubavi euharistijske žrtve temelji se na riječima samoga Spasitelja. Ustanovljujući je nije

samo rekao: ‘Ovo je moje tijelo’, ‘ovo je moja krv’, već je dodao: ‘koje se za vas predaje’, ‘koja se za vas prolijeva’ (Lk 22: 19-20). Isus nije jednostavno izjavio da im daje jesti i piti svoje tijelo i svoju krv; također je izrazio i žrtveno značenje i učinio je sakramentalno prisutnom svoju žrtvu koja će se prikazati na Križu za spasenje svih ljudi” (*Ecclesia de Eucharistia*, 17.travnja 2003., 11-12).

Benedikt XVI, govoreći ordinarijima Svete Zemlje u samoj dvorani Posljednje večere kaže: „U Gornjoj sobi, otajstvo milosti i spasenja, koje mi primamo ali također i čuvamo i dijelimo, može se izraziti jedino terminima ljubavi“ (Benedikt XVI, Regina Caeli s ordinarijima Svete Zemlje, 12.svibnja 2009.). To je ljubav Božja, koji nas je prvi volio i ostao je istinski prisutan u Svetoj Euharistiji; i naša ljubav kao odgovor, koja nas vodi velikodušnom darivanju Bogu i drugim ljudima.

Ovdje, pred Isusom u Presvetom Oltarskom Sakramentu – kako li sam sretan što mogu želju da molitvom u stvarnoj prisutnosti Gospodina u Euharistiji učiniti jedno izričito djelo vjere – potaknite u svojem srcu želju da molitvom uzmognete postati jedan snažni impuls koji treba stići svuda na zemlji, sve do najzabačenijeg kutka planete gdje postoji jedan čovjek koji velikodušno troši svoj život u službi Bogu i dušama. (*Prijatelji Božji*, 154).

pdf | document generated
automatically from [https://opusdei.org/
hr-hr/article/jeruzalem-gornja-soba/](https://opusdei.org/hr-hr/article/jeruzalem-gornja-soba/)
(25.03.2025.)